

I. Čatić*

Fancevljev prilaz 9
10 010 Zagreb

Možemo – ne trebamo odlagališta otpada Otpadu je mjesto u sortirnicama pa na oporabi

Predstavnici zelene orijentacije nedvojbeno su postigli dva velika uspjeha. Uvjerili su javnost u štetnost plastike i stvorili odbojnost prema iskorištavanju energijskog potencijala otpada.

Što povezuje političkog čelnika suvremene hrvatske zelene orijentacije i jednoga, vrlo aktivnog medijskog djelatnika? Obojica traže uklanjanje odlagališta otpada. Je li želja dovoljna ili treba predložiti konkretna rješenja? Približavaju se lokalni izbori. Tipičnih predizbornih obećanja je kao i uvijek napretek. No kako ih ostvariti, obično se ne predlaže. Ili se na njih kasnije zaboravlja.

Vodeći politički čelnik suvremene hrvatske zelene orijentacije nedvojbeno je izvrsno poučen i vrlo uspješan aktivist. Obećava ukidanje triju odlagališta, samo u Zagrebu. Ovaj put se potpuno s njim slažem. Jedino, još nisam saznao kako namjerava to ostvariti. Prijedlog, naime, nije poduprt odgovarajućim rješenjem.

Gotovo 8 milijardi stanovnika na zemlji, što je povećanje od 1951. godine za tri puta, stvorilo je gorući problem – gospodarenje otpadom. U koncepciji da na klimatske promjene utječu prirodni i antropogeni čimbenici, za sada u nepoznatom omjeru, otpad ne čine materijali, već proizvodi od određenih materijala.

Protiv plastike, protiv energijskog potencijala otpada

No ta zamjena nije bezopasna. Slijedeći politiku javnog napađanja pojedinih materijala i pojedinih rješenja oporabe otpada, predstavnici zelene orijentacije nedvojbeno su postigli dva velika uspjeha. Uvjerili su javnost u štetnost plastike i stvorili odbojnost prema iskorištavanju energijskog potencijala otpada koji se okolišno ili financijski ne isplati materijalno iskoristiti. Glasni su otpori protiv izgradnje spalionica, iako se one već desetljećima u nas ne grade. Međutim posljednjih desetljeća se grade u svijetu energetski objekti po načelu "gorivo iz otpada u energiju" – waste to energy.

Na primjeru plastičnih vrećica, koje su ubacivali u usta stakloplastičnim kitovima, stvorili su u javnosti dojam da je plastika najgori materijal svih vremena. A pogledajte svakodnevne prizore cijepljenja i odjeću zdravstvenih radnika koji se bore protiv korone. Živa plastika. Sada se javnosti nameću, primjerice za neka osvježavajuća pića, boce od papirnateg omotača i plastične unutrašnjosti. Kako se riješiti tog otpada?

Za gospodarenje svekolikim otpadom, stoje na raspolaganju, u osnovi, tri glavna načina. To su mehanička oporaba, mehaničko recikliranje, kemijska, sve učestalije nazvana kemijsko recikliranje. Preostaje treća, energijska oporaba, jednostavnije, spaljivanje.

Kod svih načina je bitno da su na razumnoj udaljenosti na raspolaganju postrojenja, kako troškovi prijevoza i pri tome nastale emisije ne bi poništile učinke oporabe.

Mehaničko recikliranje je energijski zahtjevno i isplativo, kao i svaki drugi način oporabe, samo do određene mjere. Kemijsko je za sada slabo zastupljeno. Preostaje energijska oporaba, sve zastupljenija u razvijenim državama. Tako je u posljednjih petna-

Slika 1 – Uredeno odlagalište otpada (izvor: Wikipedija)

estak godina energijska oporaba komunalnog otpada s nekih 10 posto narasla na dobrih 60 posto. Pokušajte uvjeriti stanovnike Resnika da se kod njih izgradi sortirnica ili čak spalionica. No postoji u središtu Beča.

Kuda će Zagreb sa svojim otpadom?

Kuda će, primjerice, Zagreb sa svojim otpadom? Jednu mogućnost ponudila je dugogodišnja uspješna medijska osoba. Znala je svoju sklonost obrani plastike i strogoj razlikovnosti materijala i proizvoda. Zato mi je donijela bijelu plastičnu vreću iz jedne europske zemlje. U vreću se stavlja, bez odvajanja, **sav plastični kućni otpad**.

Pokušao sam na tri načina saznati neke podatke o tom rješenju. Jedna vreća, umjesto gomile spremnika, kao npr. u Zagrebu. Nije se uspjelo dobiti izravni odgovor od komunalnog poduzeća iz te zemlje. Nije uspjelo ni preko njihova veleposlanstva u našoj zemlji, čak ni preko privatnih veza osobe, donositelja vreće. Zbog određivanja vrste materijala morao sam angažirati vrsne hrvatske stručnjake.

Mogu otkriti samo neke pojedinosti. Vreća je od vrlo proširene vrste plastike i bijela. Obujma oko 170 litara, a mase samo 80 grama. I što je najvažnije, izvrsno se uklapa u koncept patenta jedne hrvatske tvrtke, koja bilježi izvrsne rezultate u prodaji postrojenja u svijetu, ali ne i u Hrvatskoj. Što je s ostalim otpadom, ako nema odlagališta?

Papir se odlaže u kantu s plavim poklopcem. Sav ostali kućanski otpad (ostatci hrane, konzerve, staklo...) odlaže se u crnu kantu s crnim poklopcem. Smetlari odvoze sav otpad jednom tjedno u sortirnice na mehaničku oporabu, recikliranje i spaljivanje. Na ulicama nema kontejnera, preciznije, prenosivih spremnika. No sve je ipak vrlo čisto.

Zahvaljujem medijskoj osobi koja me je upozorila na zemlju bez odlagališta i mogućnost da kućanstva sav plastični otpad odlažu u jednu bijelu vreću.

* Prof. emeritus Igor Čatić
e-pošta: igor.catic@fsb.hr